

Viestintäyksikkö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 5/21
Luxemburgissa 14.1.2021

Tuomio asiassa C-441/19
TQ v. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Ennen kuin jäsenvaltio tekee ilman huoltajaa olevasta alaikäisestä palauttamispäätöksen, sen on tarkistettava, että alaikäistä varten on järjestetty kohdevaltiossa asianmukainen vastaanotto

Jäsenvaltio ei voi panna palauttamispäätöstä täytäntöön, jos asianmukaista vastaanottoa ei taata enää maastapoistamisen vaiheessa

TQ, joka on ilman huoltajaa oleva alaikäinen, teki Alankomaissa turvapaikanhakijan määräaikaista oleskelulupaa koskevan hakemuksen kesäkuussa 2017, jolloin hän oli 15 vuoden ja neljän kuukauden ikäinen. TQ ilmoitti tässä hakemuksessa syntyneensä vuonna 2002 Guineassa. TQ oli tullut Eurooppaan tätinsä, jonka luona hän oli asunut Sierra Leonessa, kuoleman jälkeen. Hän joutui Amsterdamissa (Alankomaat) ihmiskaupan ja seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi, minkä vuoksi hänellä on nykyään vakavia mielenterveysongelmia. Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (oikeus- ja turvallisuusasioista vastaava valtiosihteeri, Alankomaat) päätti maaliskuussa 2018 viran puolesta, ettei TQ voinut saada määräaikaista oleskelulupaa, ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää, että TQ ei voi saada pakolaisasemaa eikä toissijaista suojelua. Alankomaiden lainsäädännön mukaan Staatssecretaris van Justitie en Veiligheidin päätös katsotaan palauttamispäätökseksi.

TQ nosti huhtikuussa 2018 kyseisestä päätöksestä kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa ja väitti muun muassa, ettei hän tiedä, missä hänen vanhempansa asuvat, ettei hän pystyisi myöskään tunnistamaan heitä palatessaan, ettei hän tunne ketään muuta perheenjäsenistään ja ettei hän edes tiedä, onko heitä.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin selittää, että Alankomaiden lainsäädännössä tehdään ero ilman huoltajaa olevan alaikäisen iän perusteella. Niiden alaikäisten osalta, jotka turvapaikkahakemuksen jättämishetkellä ovat alle 15-vuotiaita, tehdään direktiivin 2008/115¹ 10 artiklassa säädetty tutkimus siitä, onko kohdevaltiossa järjestetty asianmukainen vastaanotto, ennen kuin kyseisestä hakemuksesta tehdään päätös, ja näille alaikäisille myönnetään tavanomainen oleskelulupa, jos tällaista vastaanottoa ei ole järjestetty. Niiden alaikäisten osalta, jotka TQ:n tavoin ovat turvapaikkahakemuksen jättämishetkellä vähintään 15-vuotiaita, tällaista tutkimusta ei tehdä, vaan Alankomaiden viranomaiset näyttävät odottavan, että kyseessä olevat turvapaikanhakijat täyttävät 18 vuotta, jotta ne voivat panna palauttamispäätöksen tämän jälkeen täytäntöön. Vähintään 15-vuotiaan ilman huoltajaa olevan alaikäisen turvapaikkahakemuksen jättämisen ja hänen täysi-ikäiseksi tulonsa välisenä aikana hänen oleskelunsa Alankomaissa on siten laitonta, mutta sitä siedetään.

Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti tiedustella unionin tuomioistuimelta, onko Alankomaiden lainsäädännössä tehty ero ilman huoltajaa olevien yli 15-vuotiaiden alaikäisten ja ilman huoltajaa olevien alle 15-vuotiaiden alaikäisten välillä unionin oikeuden mukainen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

¹ Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY (EUVL 2008, L 348, s. 98; jäljempänä paluudirektiivi).

Unionin tuomioistuin toteaa, että kun jäsenvaltio aikoo tehdä paluudirektiivin nojalla ilman huoltajaa olevasta alaikäisestä palauttamispäätöksen, sen on menettelyn kaikissa vaiheissa otettava välttämättä huomioon lapsen etu², mikä merkitsee sitä, että sen on tehtävä kyseisen alaikäisen tilanteesta kattava ja perusteellinen arviointi. Unionin tuomioistuimen mukaan se, että asianomainen jäsenvaltio tekee palauttamispäätöksen varmistumatta ensin siitä, että kohdevaltiossa on järjestetty asianmukainen vastaanotto, johtaisi siihen, että kyseistä alaikäistä, josta on tehty palauttamispäätös, ei voitaisi poistaa maasta siinä tapauksessa, että tällaista vastaanottoa ei olisi järjestetty. Tällainen alaikäinen jäisi siten suureen epävarmuuteen omasta oikeudellisesta asemastaan ja tulevaisuudestaan, kun kyse on muun muassa koulunkäynnistä, siteestä sijoitusperheeseen tai mahdollisuudesta jäädä asianomaiseen jäsenvaltioon, mikä olisi vastoin vaatimusta suojata lapsen etua kaikissa menettelyn vaiheissa. Tästä seuraa, että jos kohdevaltiossa ei ole järjestetty asianmukaista vastaanottoa, asianomaisesta alaikäisestä ei voida tehdä palauttamispäätöstä.

Unionin tuomioistuin täsmentää tässä yhteydessä, että kyseessä olevan ilman huoltajaa olevan alaikäisen ikä on vain yksi monista huomioon otettavista seikoista, kun tarkistetaan, onko kohdevaltiossa järjestetty asianmukainen vastaanotto, ja ratkaistaan, onko lapsen edun johdettava siihen, että kyseisestä alaikäisestä ei tehdä palauttamispäätöstä. Unionin tuomioistuin toteaa siten, ettei jäsenvaltio voi tehdä eroa ilman huoltajaa olevien alaikäisten välillä pelkästään heidän ikäänsä koskevan kriteerin perusteella, kun se varmistaa, onko tällainen vastaanotto järjestetty.

Unionin tuomioistuin katsoo myös, että kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden velvollisuus tehdä päätös niiden alueella laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamisesta³ ja poistaa heidät maasta⁴ niin pian kuin mahdollista, paluudirektiivi on esteenä sille, että tehtyään ilman huoltajaa olevasta alaikäisestä palauttamispäätöksen ja varmistuttuaan siitä, että kohdevaltiossa on järjestetty asianmukainen vastaanotto, jäsenvaltio ei tämän jälkeen poista häntä maasta ennen kuin hän täyttää 18 vuotta. Tällaisessa tapauksessa asianomainen alaikäinen on poistettava asianomaisen jäsenvaltion alueelta, jollei hänen tilanteensa kehittymisestä muuta johdu. Unionin tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä, että jos ilman huoltajaa olevalle alaikäiselle ei taata kohdevaltiossa asianmukaista vastaanottoa enää siinä vaiheessa, kun häntä ollaan poistamassa maasta, asianomainen jäsenvaltio ei voi panna palauttamispäätöstä täytäntöön.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

² Ks. paluudirektiivin 5 artiklan a alakohta.

³ Ks. paluudirektiivin 6 artiklan 1 kohta.

⁴ Ks. paluudirektiivin 8 artikla.